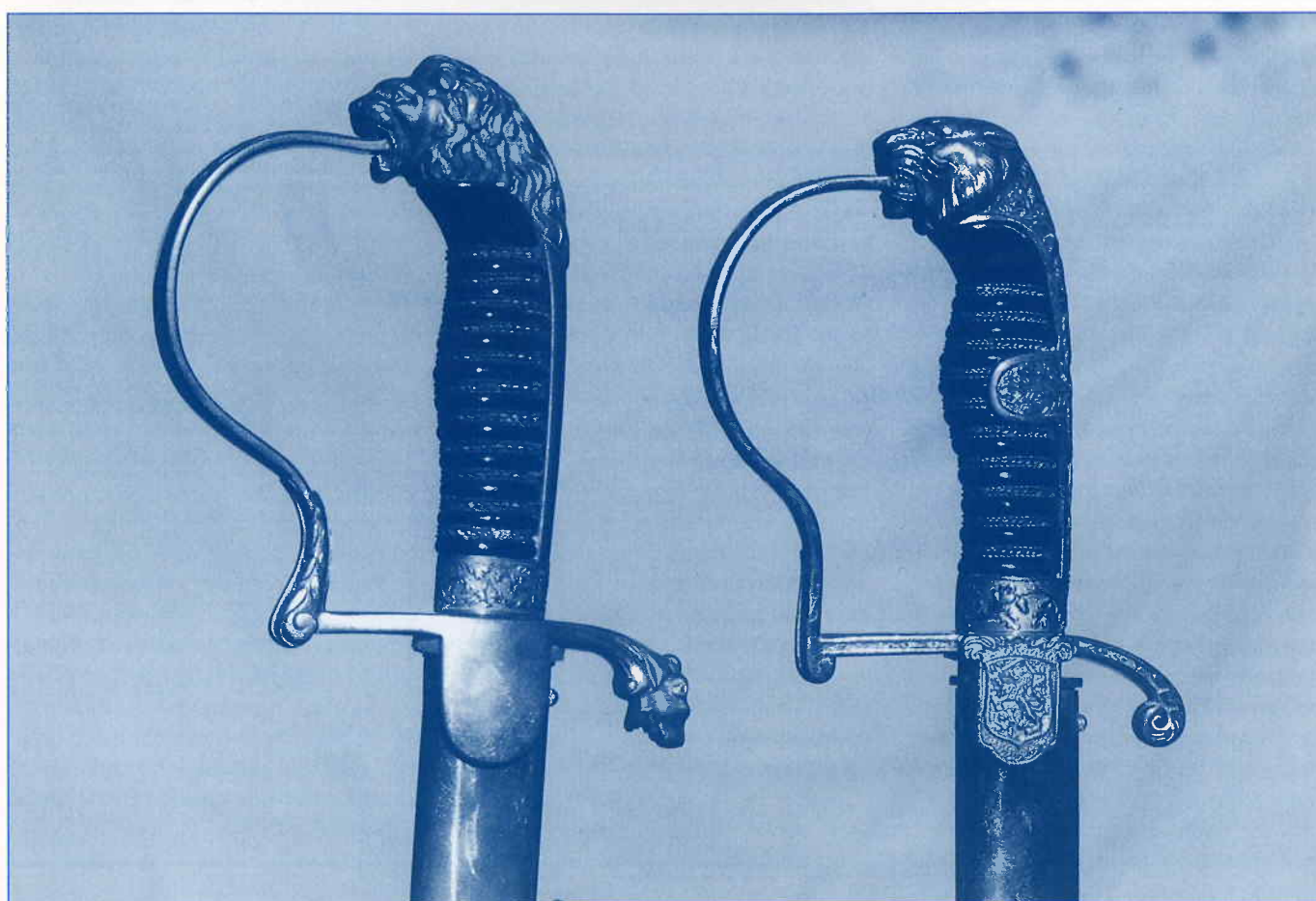

EEN WANDELSABEL M.1912 BUITENMODEL

door G.R. Hof

Van de Nederlandse Wandelsabel M.1912 zijn een aantal reglementaire varianten bekend (Sabel voor Ordonnansofficieren van het Militair Huis van Hare Majesteit, de Sabel voor Opperofficieren) en we kennen een paar buitenmodelvarianten, zoals die met de volle kling (officieren welke een leeuwenkopgevest lieten plaatsen op hun Infanterieofficierssabel M.1897), met de etsing "Reg.Jagers" of "Reg.Grenadiers" op de kling en de voor mij nog wat mysterieuze uitvoering met roggehuud op de greep en kleine vleugels over de greep. Maar er was ook een buitenmodeluitvoering in de handel verkrijgbaar. Bij deze laatste sabel wil ik wat nader stilstaan.

De wandelsabel M. 1912
Links: reglementair model
Rechts: buitenmodel

De sabel

Leeuwenkop beugelgevest in geelkleurig composietmetaal. Over de greep vleugels in eikenbladmotief. In de ogen der leeuw twee steentjes. Op het ene zij-ijzer de Nederlandse leeuw, op het andere het monogram van de eigenaar: v.d.W.B.

De kling: lengte 89,5 cm., breedte 1,9 cm., licht gekromd. Op het sterk der kling aan de

ene zijde "Yzerhouwer" en aan de andere zijde een etsing van een eskadron lansiers uitgevoerd in haut-reliëf. Op de ricasso ene zijde: Original Eickhorn en op de andere zijde de naam van de leverancier: Maison Jordi et Cie Amersfoort. Schede: verchromd met trechter, 2 schroefjes, asymmetrische sleepplaat, een schedeband met oog en ring.

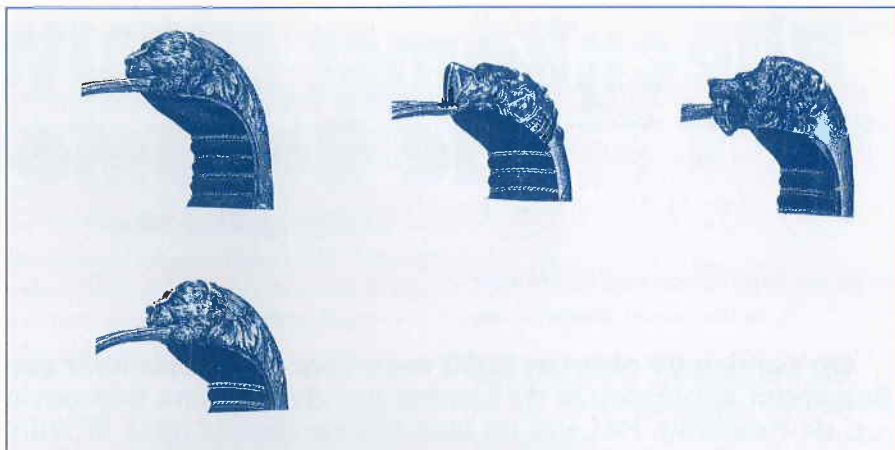
Ik noemde het een leeuwenkopgevest. Maar in de diverse catalogi van de grotere makers uit Solingen zoals W.K. & C, Coppel, Höller en dergelijke wordt heel consequent onderscheid gemaakt tussen "Löwenkopfsäbel" (Afb. 1) en "Parderkopfsäbel" (panterkop). (Afb. 2) Maar hoe meer ik probeer de essentiële verschillen daartussen waar te nemen, des te onze-

ker wordt ik. Ik hou het er maar op dat de relementaire variant uitgerust is met een leeuwenkop, terwijl de hier gepresenteerde sabel voorzien is van een meer op een panter lijkende kop.

De maker

Eickhorn was een bekende familie van zwaardvegers en messenmakers in Solingen en leverde zelfs een aantal burgemeesters voor de stad Solingen (Joh.Wilh. 1756, Caspar 1759, Joh.Samuel 1780, Friedrich 1847). Met name een Johann Wilhelm ("Jean Guillaume") was rond de tijd van de Franse revolutie zeer actief en voorzag o.a. het leger van Condé van blanke wapens. Het is ook op Franse wapens dat we weer één van de raadsels tegenkomen die onze hobby zo boeiend maakt; het betreft het merk "à la marque au raisins", een tros druiven. Volgens de gildeboeken was dit merkteken vanaf 1656 het eigendom van de familie Katterberg, die het in 1777 verkocht aan Phillip Wulfferz. Maar het merk "à la marque au raisins" in combinatie met een druiventrosmerk en de naam R. Frants Kirschbaum komt voor op een degen Ancien Régime der Gendarmerie (Ariès, 1969 2e fasc.). En nergens in de literatuur is een R. Frants Kirschbaum te vinden! Ook komt het merk "à la marque au raisins" voor op een Franse dragonderdegen uit de periode 1750-1765 maar dan in combinatie met een druiventros en de naam Eickhorn (Pétard, Des Sabres et des Épées, 1999 deel 1, blz.62). Dit bevestigt dan weer het vermoeden dat veel blanke wapens werden gemerkt met dat wat de klant, de afnemer-fourbisseur, er graag op wilde hebben staan, een merk waarvan werd aangenomen dat het vertrouwen inboezemde van de klanten.

De maker van de hier besproken sabel is de firma Carl Eickhorn, welke in 1865 werd opgericht. De firmanaam was achtereenvolgens Carl Eickhorn (1865-1886), Carl Eickhorn & Comp. (1886-1921), Carl Eickhorn Waffnenfabrik AG (1921-1976). De fabriek was gevestigd aan de Brühlerstrasse 53-59 te Solingen. Van deze firma zijn relatief weinig manschapsabels bekend omdat de firma zich toelegde op de productie van rijkversierde buitenmodelwapens en het productiprogramma omvatte een 2000 tal Duitse en buitenlandse modellen. Het is dan ook niet verwonderlijk dat van de Solingse catalogi die ik ken, het alleen die van Eickhorn is die van de Nederlandse Wandelsabel M.1912 een buitenmodelversie aanbood onder nummer 1597 (Säbel für die Niederlande und Koloniën, 1931). De firma deed er alles aan om een vlekkeloos product af te leveren. Zo ontwikkelde de firma een manier om de angel onzichtbaar op de greepkap te bevestigen: het was gebruikte

Afb. 1 (Löwenkopfsabel)

Afb. 2 (Parderkopfsabel)

Merken van Carl Eickhorn

lijkt om de angel op de kap om te smeden en dan te ciselieren; de gepatenteerde wijze (Deutsches Reichs Patent 645578) van Eickhorn voorkwam het losraken van de angel op de greepkap.

Zoals de firma zelf aangaf werd het merk met de afbeelding van een eekhoorn voor het eerst gebruikt door de zwaardveger Pieter Löbach in 1610. Het is niet helemaal onmogelijk dat dit vroege merk door middel van erven of aankoop in het bezit is gekomen van de firma Carl Eickhorn. Maar volgens de Solingse gildeboeken is het teken van de eekhoorn in ovaal door de firma Joh.Friedr. Eickhorn pas in 1848 bedacht en geregistreerd. Bij afb.4 een aantal van de merken van de firma Carl Eickhorn, waarbij ook daar het gebruik ervan mede werd bepaald door de wensen van de afnemers. Wel

is het zo dat er van uit gegaan wordt dat het merk met de naar achteren kijkende eekhoorn van na 1941 is.

De eigenaar

De sabel is gedragen door W.A. v.d. Wall Bake, reserve ritmeester (later reserve overste) 4e Regiment Huzaren.

De leverancier

Maison Jordi, gevestigd in de buurt van de Heiligenbergerweg te Amersfoort was het adres voor cavalerieofficieren om zich een uniform te laten aanmaken (behalve de laarzen, daarvoor had men een adresje in Breda...). Vooral de reserveofficieren der cavalerie van de SROC (School Reserve Officieren Cavalerie) frequenteerden Maison Jordi.